

Одеський державний університет внутрішніх справ
Центр українсько-європейського
наукового співробітництва

Всеукраїнське науково-педагогічне
підвищення кваліфікації

**ПАРАДИГМА ВИЩОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ
XXI СТОЛІТТЯ**

18 липня – 28 серпня 2022 року

*Захід присвячений 100-літньому ювілею
Одеського державного університету внутрішніх справ*

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

УДК 378«364»«20»(063)

П18

Організаційний комітет:

Корнієнко Максим Вікторович – доктор юридичних наук, професор, проректор Одеського державного університету внутрішніх справ;

Надибська Оксана Ярославівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціально-економічних дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ;

Матвєєва Лілія Георгіївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри теорії та філософії права Одеського державного університету внутрішніх справ;

Ковальова Олена Володимирівна – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри адміністративної діяльності поліції Одеського державного університету внутрішніх справ;

Балтаджи Поліна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри державно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ.

Парадигма вищої освіти в умовах війни та глобальних викликів XXI століття : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 18 липня – 28 серпня 2022 року. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 536 с.

ISBN 978-617-554-040-4

У збірнику представлено матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Парадигма вищої освіти в умовах війни та глобальних викликів XXI століття» (18 липня – 28 серпня 2022 року).

УДК 378«364»«20»(063)

© Одеський державний університет внутрішніх справ, 2022

© Центр українсько-європейського наукового співробітництва, 2022

ISBN 978-617-554-040-4

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ОСНОВНОЇ СКЛАДОВОЇ ОСВІТНЬОГО ПОРТФОЛІО

Магас Л.М.

*старший викладач кафедри іноземних мов
Вінницький національний технічний університет
м. Вінниця, Україна*

Вважається, що навички критичного мислення призводять до успішності в житті. Наприклад, серед студентів коледжу та дорослих у суспільстві стандартизований показник навичок критичного мислення був суттєво пов'язаний із набором реальних, міжособистісних, ділових та фінансових результатів [1, с. 112]. Люди з вищими навичками критичного мислення рідше повідомляли про негативні наслідки в реальному житті, починаючи від «повернення фільму, який ви взяли напрокат, не дивившись його взагалі», до «сплати орендної плати або іпотечного платежу принаймні на два місяці пізніше». Студенти, які навчаються критичному мисленню, охочіше сприймають науково обґрунтовані теорії [2; 3], а ще кращі навички критичного мислення пов'язані з більшою політичною участю [3, с. 25]. Крім того, 95 відсотків керівників 433 вищих навчальних закладів оцінили критичне мислення як одну з найважливіших навичок для студентів. Інтерес до критичного мислення також поширюється на міжнародні установи та організації. Наприклад, Організація економічного співробітництва та розвитку включає критичне мислення як основну навичку студентів коледжів у всьому світі. Дослідження виявили, що показники критичного мислення передбачають середній бал у коледжі.

Важливість критичного мислення цінується серед робочої сили, де 81 відсоток опитаних роботодавців хотіли б, щоб коледжі приділяли більшу увагу критичному мисленню. Подібним чином опитування, проведене серед 400 роботодавців, показало, що 92 відсотки визначили критичне мислення як одну з головних навичок, необхідних випускникам коледжу [4]. В інтерв'ю з керівниками 200 компаній критичне мислення було однією з найбільш часто згадуваних навичок, необхідних як для академічного, так і для кар'єрного успіху.

Попри значні дослідження критичного мислення, викладачам й досі важко зрозуміти, що воно насправді означає. Бар виявив, що викладачі, які викладають критичне мислення, не мають чіткого розуміння того, що це означає, причому 37 відсотків науковців визнають диспозиційні та саморегуляційні аспекти критичного мислення і лише 47 відсотків

описують критичне мислення як процес або навички [5]. Простіше кажучи, критичне мислення – це здатність чітко й раціонально думати про те, що робити чи у що вірити. Це включає в себе здатність до рефлексивного та незалежного мислення. Людина, яка володіє навичками критичного мислення, здатна робити наступне:

- розуміти логічні зв'язки між ідеями
- ідентифікувати, конструювати та оцінювати аргументи
- виявляти суперечності та типові помилки в міркуваннях
- систематично вирішувати проблеми
- визначити доречність і важливість ідей
- розмірковувати над обґрунтуванням власних переконань і цінностей

Критичне мислення – це не накопичення інформації. Людина з хорошою пам'яттю, яка знає різні факти, не обов'язково здатна критично мислити. Критично мислячий здатний робити висновки та прослідковувати причинно-наслідковий зв'язок з того, що він знає, і він знає, як використовувати інформацію для вирішення проблем і шукати відповідні джерела інформації, щоб проінформувати себе. Критичне мислення не слід плутати зі схильністю до суперечок чи критикою інших людей. Хоча навички критичного мислення можна використовувати для виявлення помилок і поганих міркувань, критичне мислення також може відігравати важливу роль у спільному міркуванні та конструктивних завданнях. Воно може допомогти нам отримати знання, покращити наші теорії та посилити аргументи. Ми можемо використовувати критичне мислення для вдосконалення робочих процесів і покращення соціальних інститутів [6].

Викладаючи англійську мову за професійним спрямуванням у технічному університеті, можемо стверджувати, що дебати та групові дискусії є найкращими та найбільш доречними для розвитку критичного мислення. Не так вже й складно дати студентам завдання для практики Present Perfect Simple and Continuous, де обговорюється проблема закриття Центру грипу. Особливо в той час, коли коронавірус поширюється по всьому світу і тема не покидає шпальти новин. Ми аналізуємо їхні попередні знання та думки, обмінюємося корисними порадами щодо того, як захиститися, і переходимо до виконання. Ще один спосіб активізації дебатів – надати їм факти, зовсім протилежні перевагам передової технології (наприклад, 5G), яку вони назвали. Їм доводиться знаходити аргументи для підтвердження своєї точки зору або шукати контраргументи. Результативною опцією для розвитку критичного мислення є запитання одногрупників після презентації теми. Ще один підхід, який широко застосовується до навчання вирішенню завдань – проблемне навчання (PBL). Учитель виступає в

ролі посередника та провідника, тоді як у підході, орієнтованому на інструктора, вчитель виступає в ролі експерта та керівника діяльності [7, с. 14].

Підхід PBL (problem-based learning) передбачає опрацювання наступного процесу з недостатньо визначеними проблемами:

1. Представлення проблеми.
2. Об'єднання в групи.
3. Проведення мозкового штурму попередніх знань і думок щодо проблеми.
4. Визначення інформації, необхідної для вирішення проблеми.
5. Складання плану.
6. Виконання плану розв'язання задачі.
7. Оцінювання роботи команди.

На завершення хотілося б закликати науковців і студентів бути проактивними, не боятися робити мовні помилки, тому що «Навик майстра ставить», і не боятися бути не такими, як інші, оскільки «Істина народжується з аргументів». Деякі люди вважають, що критичне мислення заважає творчості, оскільки воно вимагає дотримання правил логіки та раціональності, але творчість може вимагати порушення правил. Це помилкова думка. Критичне мислення цілком сумісне з мисленням «нестандартним», що кидає виклик консенсусу та дотримується менш популярних підходів. У будь-якому разі критичне мислення є невід'ємною частиною креативності, оскільки критичне мислення потрібне нам для оцінки та вдосконалення наших творчих ідей.

Література:

1. Butler, H. A., Dwyer, C. P., Hogan, M. J., Franco, A., Rivas, S. F., Saiz, C., & Almeida, L. S. (2012). The Halpern Critical Thinking Assessment and real-world outcomes: Cross-national applications. *Thinking Skills and Creativity*, 7(2), 112–121.
2. Rowe, M. P., Gillespie, B. M., Harris, K. R., Koether, S. D., Shannon, L.-J. Y., & Rose, L. A. (2015). Redesigning a general education science course to promote critical thinking. *CBE-Life Sciences Education*, 14(3), 1–12.
3. Guyton, E. M. (1988). Critical thinking and political participation: Development and assessment of a causal model. *Theory & Research in Social Education*, 16(1), 23–49.
4. Casner-Lotto, J., & Barrington, L. (2006). Are they really ready to work? Employers' perspectives on the basic knowledge and applied skills of new entrants to the 21st century US workforce. New York, NY : The Conference Board, Inc.

5. Bahr, N. (2010) Thinking critically about critical thinking in higher education. *International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 4(2), Article 9.

6. What is critical thinking? Philosophy Department, University of Hong Kong. URL: <https://philosophy.hku.hk/think/critical/ct.php>. Дата звернення: 22.08.2022

7. Ventura, M., Lai, E., & DiCerbo, K. (2017). *Skills for Today: What We Know about Teaching and Assessing Critical Thinking*. London : Pearson.

ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ ПЕДАГОГІВ, ЯКІ ДОПОМОЖУТЬ АДАПТУВАТИСЬ В УМОВАХ СВІТУ BANI

Марейчева О.В.

викладач-методист вищої категорії

в Одеському театральному-художньому фаховому коледжі

Перехід від світу VUCA у світ BANI, або систематизації подій, які ми переживаємо, і реакцій на них – один із трендів нашого часу. На початку 1990-х американськими військовими було озвучено концепцію VUCA-світу. Вона вчила, як діяти в нестійких, невизначених, складних та неоднозначних ситуаціях, що з'явилися після закінчення холодної війни.

Але чи здатний акронім VUCA описати все те, що відбувається в наші дні? Відтоді багато що змінилося, тому на зміну VUCA-світу прийшов світ BANI – ще більш швидкий, складний і непрогнозований.

Із початком пандемії, з 2020 року, світ став BANI. Цей термін торік запропонував провідний науковий співробітник Інституту майбутнього (США) Джеймс Кашіо у роботі «Перед обличчям епохи хаосу» [1]. Якщо VUCA – вода, то реальність BANI схожа на пар. У тумані неможливо простежити за всім, складно розгледіти бодай щось. Як же розшифровують BANI?

– Крихкий (brittle) – усі звичні нам способи дій і методи можуть у будь-який момент рухнути. Ніхто не захищений, немає надійної опори, будь-яка дрібниця може похитнути сталий порядок.

– Неспокійний (anxious) – такий світ тримає усіх в тривожному стані. Невідомо, де ти виявишся завтра, що незабаром станеться, які можливості будуть втрачені.